

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu

LWR-4101-02-04/2012
P/12/184

Wrocław, dnia 6 grudnia 2012 r.

**Pan
Mieczysław Ostojki
Dyrektor
Instytutu Meteorologii
i Gospodarki Wodnej
w Warszawie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony, uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 5 marca 2013 r. w sprawie zastrzeżeń zgłoszonych do ocen uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie, mający status państwowego instytutu badawczego², zwany dalej „IMGW”, w zakresie wykorzystania środków publicznych na zabezpieczenie przeciwpowodziowe i likwidację skutków powodzi od 1 stycznia 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w podpisanym przez Pana Dyrektora protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, mając na względzie art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli³ (dalej: ustawa nowelizująca), na podstawie art. 60 ustawy o NIK w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Stosownie do celu kontroli jakim była ocena wykorzystania środków publicznych na realizację zadań zarządzania kryzysowego, zabezpieczania przeciwpowodziowego oraz likwidacji skutków powodzi, zbadano wykorzystanie tych środków na wykonywanie takich statutowych zadań IMGW jak:

- monitorowanie procesów fizycznych zachodzących w atmosferze i hydrosferze, w tym szczególnie w celu sprawowania skutecznej osłony hydrologicznej i meteorologicznej, polegającej na prognozowaniu oraz

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

² Nadany rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2010 r. w sprawie nadania IMGW statusu państwowego instytutu badawczego (Dz.U. Nr 172, poz. 1164).

³ Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm.

- wczesnym ostrzeganiu przed zjawiskami i katastrofami naturalnymi, występującymi w atmosferze i hydrosferze, stwarzającymi zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego oraz zdrowia i życia ludzi oraz ich mienia,
- prowadzenie działań pozwalających określić bezpieczeństwo budowli piętrzących i terenów znajdujących się w zasięgu ich oddziaływania,
 - prowadzenie ciągłych, kompleksowych prac badawczych i rozwojowych wszelkich procesów oraz zjawisk zachodzących w atmosferze i hydrosferze, celem doskonalenia metodycznego, kompleksowego systemu przewidywania ich potencjalnych skutków oraz dla potrzeb inżynierii i gospodarki wodnej.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia kontrolowaną działalność, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Przyjętą ocenę ogólną uzasadniają poniższe oceny i uwagi częściowe.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia działania IMGW w krajowym systemie zarządzania kryzysowego, w szczególności dotyczącym zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

1.1. Przepisy art. 102 ust. 3 oraz ust. 4b ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne⁴ zobowiązują IMGW do pełnienia państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej (PSHM) oraz państwowej służby do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących (PSBP). Według stanu na koniec pierwszego półrocza 2012 r. w PSHM IMGW zatrudniano ponad 800 osób, tj. nieco ponad 50% ogółu zatrudnionych w IMGW. PSHM dzieli się na służbę prognoz hydrologicznych, służbę prognoz meteorologicznych, służbę pomiarowo-obszerną oraz wspierającą je służbę informatyczną. W PSBP zatrudniano natomiast blisko 70 osób, tj. niecałe 5% ogółu zatrudnionych. Zadania tej służby realizowano przez Ośrodek Technicznej Kontroli Zapór z siedzibą w Katowicach.

1.2. W ocenie Izby IMGW wywiązywał się z obowiązku wykonywania większości zadań z zakresu osłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa, środowiska, dziedzictwa kulturowego i gospodarki, rozpoznawania zagrożeń przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze, a także na potrzeby rozpoznawania i kształtowania oraz ochrony zasobów wodnych kraju.

Przez okres ponad półtora roku licząc od 18 marca 2011 r., tj. od wejścia w życie art. 1 pkt 32 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw⁵, którym na IMGW nałożono obowiązek wykonywania modelowania hydrologicznego i hydraulicznego w zakresie zagrożeń powodziowych oraz zjawiska suszy, **modelowanie takie rozpoczęto wyłącznie do zagrożeń powodziowych**. Nieprzystąpiono natomiast do takiego modelowania w zakresie zjawiska suszy, co podczas kontroli tłumaczono wyprzedzającym wprowadzeniem do polskiego systemu prawnego przygotowywanej w skali Unii Europejskiej dyrektywy w sprawie oceny ryzyka suszy i zarządzania nim. Najwyższa Izba nie podziela tej argumentacji, ponieważ ustawodawca nie przewidział dla powołanego przepisu art. 1 pkt 32 ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw okresu *vacatio legis* dłuższego niż dla większości przepisów

⁴Dz.U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019 ze zm.

⁵ Dz.U. Nr 32, poz. 159.

wprowadzanych tą ustawą. W wyniku tego przepis ten stał się w Rzeczypospolitej Polskiej obowiązujący po upływie 30 dni od ogłoszenia ustawy, tj. z dniem 18 marca 2011 r.

1.3. Do czasu kontroli nie realizowano lub w niewystarczającym zakresie wykonywano trzy z siedmiu zadań określonych w przepisie art. 103a ust. 1 ustawy - Prawo wodne dla PSBP, tj.:

- prowadzenia bazy danych dotyczących budowli piętrzących, zawierającej dane techniczne oraz informacje o lokalizacji, stanie prawnym, stanie technicznym i stanie bezpieczeństwa tych budowli (podczas kontroli baza ta była nadal uzupełniana,
- wyznaczania i weryfikacji stref zagrożenia zalaniem lub podtopieniem terenów położonych poniżej budowli piętrzących w wyniku awarii lub katastrofy tych budowli (takie strefy zagrożenie wyznaczono dla 3 spośród 528 budowli piętrzących),
- wykonywania badań i pomiarów pozwalających opracować ocenę stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa stanowiących własność Skarbu Państwa budowli okresowo piętrzących (wałów przeciwpowodziowych) zaliczonych na podstawie przepisów ustawy - Prawo budowlane do I lub II klasy (dla zapewnienia pięcioletniego cyklu kontroli i ocen stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa 567 km wałów I klasy oraz 2600 km II klasy należałoby rzeczonymi badaniami i ocenami objąć rocznie ponad 630 km wałów przeciwpowodziowych, a w 2011 r. wykonano je na długości 378 km, natomiast na 2012 r. zaplanowano je na 435 km).

NIK podkreśla, że rozbieżność pomiędzy skalą potrzeb finansowych oszacowanych przez Instytut, a wielkością pozyskanych środków (na realizację zadań PSBP IMGW w 2011 r. od marca pozyskał 5,9 mln zł, zaś do czerwca 2012 r. 6,0 mln zł, przy potrzebach oszacowanych przez kierownictwo IMGW na 17,3 mln zł.) wskazuje na konieczność oszczędnego gospodarowania uzyskaną dotacją. IMGW nie podejmował przy tym udokumentowanych działań ukierunkowanych na pozyskanie środków zabezpieczających wykonywanie wszystkich zadań nałożonych na PSBP przepisami ustawy - Prawo wodne.

1.4. IMGW w ramach wprowadzonego w 2009 r. systemu zarządzania jakością opracował i wdrożył procedury operacyjne, awaryjne i wspierające w obszarach PSHM, prowadzących hydrologiczno-meteorologiczną osłonę kraju (HMOK). Wyodrębniono wyspecjalizowane komórki organizacyjne, w tym pracujące w ruchu ciągłym, wykonujące w określonym wcześniej zakresie, zadania PSHM określone w art. 103 ustawy - Prawo wodne, w szczególności:

- wykonywanie pomiarów i obserwacji hydrologicznych oraz meteorologicznych,
- wykonywanie badań elementów hydrologicznych i morfologicznych dla potrzeb oceny stanu wód powierzchniowych,
- gromadzenie, przetwarzanie, archiwizowanie i udostępnianie zainteresowanym informacji hydrologicznych oraz meteorologicznych,
- wykonywanie bieżących analiz i ocen sytuacji hydrologicznej oraz meteorologicznej,
- opracowywanie i przekazywanie prognoz meteorologicznych oraz hydrologicznych,

- opracowywanie i przekazywanie organom administracji publicznej ostrzeżeń przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze,
- realizowanie zadań wynikających z przynależności do organizacji międzynarodowych w zakresie dotyczącym meteorologii, hydrologii i oceanologii,
- wykonywanie modelowania hydrologicznego i hydraulicznego w zakresie zagrożeń powodziowych,
- prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie hydrologii, meteorologii i oceanologii,
- współpracę z organami administracji publicznej w zakresie ograniczania skutków niebezpiecznych zjawisk zachodzących w atmosferze i hydrosferze.

1.5. Po doświadczeniach związanych z powodzią w 2010 r. oraz w związku z procesem wdrażania systemu zarządzania jakością w obszarze HMOK wprowadzono regulacje alertowe obowiązujące w warunkach prognozowania lub występowania niebezpiecznych zjawisk hydrologicznych i meteorologicznych, których zasięg lub oddziaływanie wymagają ponad standardowego serwisu hydrologiczno-meteorologicznego.

1.6. Realizację obowiązujących w IMGW w obszarze HMOK procedur monitorowano, w szczególności poprzez przeprowadzanie auditu certyfikującego (wykonanego przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.) oraz auditów wewnętrznych⁶. W wyniku przeprowadzanych od 2010 r. corocznie auditów wewnętrznych w tym obszarze wskazywano wnioski i zalecenia uwzględniane w corocznych planach poprawy jakości działania HMOK. Dla przykładu w planie poprawy jakości na 2012 r. wprowadzono program treningów związanych z procedurami awaryjnymi oraz testami procedur awaryjnych.

1.7. NIK pozytywnie ocenia inicjatywę IMGW dotyczącą wdrażania od listopada 2011 r. systemu informatycznego w hydrometrii rzecznej. Dotychczas użytkowana aplikacja „Hydropomiar” z 2006 r. do analizy i weryfikacji pomiarów hydrometrycznych (natężenia przepływu wody w korycie rzecznej) nie była bowiem w pełni zintegrowana z bazą danych historycznych i nie mogła być wykorzystywana na komputerach z nowszym systemem operacyjnym⁷. Dokonane zmiany techniczne i dodatkowe funkcjonalności użytkowe zaimplementowane w nowym systemie winny przyczynić się do szerszego i pełniejszego wykorzystania aplikacji podczas realizacji ustawowych zadań PSHM.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia sposób przeprowadzenia analizy ryzyka powodzi z punktu widzenia klasyfikacji poszczególnych obszarów pod względem zagrożenia powodziowego oraz rozwiązań przyjętych dla ochrony tych obszarów przed powodzią.

2.1. Izba nie zgłasza uwag do bieżących analiz i ocen oraz prognoz sytuacji hydrologicznej i meteorologicznej, a nadto ostrzeżeń przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze przekazywanych organom administracji publicznej.

⁶Audity to jeden z wymogów systemu zarządzania jakością, polegające na badaniu zgodności działań i ich wyników z wymaganiami i regulacjami wynikającymi z przyjętych procedur.

⁷ Aplikacja „Hydropomiar” z 2006 r. działa w systemie operacyjnym nie wyższym niż Windows XP.

Opracowywano je na podstawie pomiarów i obserwacji hydrologicznych oraz meteorologicznych o ustalonej częstotliwości. W okresie objętym kontrolą wydawano rocznie od 1 014 do 1 857 ostrzeżeń meteorologicznych, od 410 do ponad 2 000 trzydniowych prognoz stanu wody w okresach zagrożeń powodziowych oraz od 38 do 1 250 prognoz kulminacji fali wezbraniowej, od 304 do 1 373 ostrzeżeń i komunikatów hydrologicznych, od 948 do 1 300 prognoz dopływów do zbiorników. Do centrów zarządzania kryzysowego przekazano od 4 829 do 30 462 komunikatów o zagrożeniu, przeprowadzono od 37 do 104 analiz i prognoz specjalnych dotyczących aktualnej i przewidywanej sytuacji hydrologiczno-meteorologicznej. Sprawdzalność prognoz meteorologicznych (temperatura maksymalna, minimalna, opad) dla I doby wahała się między 86,2% a 89,6%, natomiast dla II doby między 81,7% a 84,4%, z kolei sprawdzalność prognoz hydrologicznych z wyprzedzeniem 24 godzinnym dla poszczególnych profili wodowskazowych wahała się między 93,0% a 97,8%, a dla II doby od 81,6% do 95,9%.

2.2. We współpracy z Prezesem Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz 3 instytucjami naukowymi i rządowymi⁸ IMGW wykonał w 2011 r. wstępną ocenę ryzyka powodziowego, o jakiej mowa w art. 88b ustawy - Prawo wodne. Stosownie do przepisów art. 88d ust. 1 oraz art. 88e ust. 1 dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, sporządza się mapy zagrożenia powodziowego, a nadto mapy ryzyka powodziowego. Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim⁹, w art. 6 ust. 8 zobowiązuje opracowanie tych map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego do dnia 22 grudnia 2013 r. Zdaniem Izby, termin ten może nie zostać dotrzymany, gdyż:

- organy właściwe w sprawach gospodarowania wodami, przede wszystkim dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej nie przekazali IMGW właściwych danych umożliwiających przeprowadzenie modelowania hydrologicznego obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi; odpowiednich danych hydrologicznych i geodezyjnych (np. o klasie obwałowań oraz oceny ich stanu technicznego i bezpieczeństwa) Instytut nie uzyskał dla 47% rzek (pod względem długości) stwarzających zagrożenie powodziowe dla obszarów określonych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego¹⁰,
- PSBP IMGW nie określiła obszarów zagrożenia powodziowego jakie może powstać w wyniku awarii zdecydowanej większości budowli piętrzących, co przedstawiono w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia.

Zagrożenie nieterminowego sporządzenia tych map uprawdopodobnia również raport z wykonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego, dzielący określone w tej ocenie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na dwie grupy. Tylko dla jednej z nich zadeklarowano opracowanie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w terminie przewidzianym na to w powołanej dyrektywie Parlamentu Europej-

⁸ Instytut łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa w Warszawie.

⁹ Dz.Urz.UE.L 288/27.

¹⁰ We wstępnej ocenie ryzyka powodziowego do obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi zakwalifikowano 839 rzek o łącznej długości 27 161 km. Danych umożliwiających przeprowadzenie modelowania hydrologicznego nie uzyskano dla 586 takich rzek o łącznej długości 12 680 km.

skiego i Rady Unii Europejskiej (dla 253 rzek o łącznej długości 14 481 km). Sporządzenie map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego dla drugiej grupy takich obszarów (dla 586 rzek o długości 12 680 km) przewidziano natomiast po terminie określonym w dyrektywie, tj. po 22 grudnia 2013 r.

NIK podkreśla, że nie ma podstaw do przyjmowania takich rozróżnień, gdyż w powyższym zakresie czas wdrażania dyrektywy jest jednolity i nie przewiduje etapowania działań.

3. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z uchybieniami ocenia działanie systemów służących do monitorowania zagrożenia powodzią.

3.1. IMGW monitorował zagrożenia zjawiskami meteorologicznymi hydrologicznymi zgodnie z procedurami zasygnalizowanymi w pkt 1.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. PSHM IMGW dysponuje 8 zasadniczymi systemami pomiarowymi pokrywającymi obszar całego kraju. Podstawowa naziemna hydrologiczno-meteorologiczna sieć obserwacyjno-pomiarowa składa się łącznie z ponad 2 100 punktów pomiarowych, ponad 60 stacji hydrologiczno-meteorologicznych, 3 stacji aerologicznych, 8 lotniskowych stacji meteorologicznych, systemu 8 radarów meteorologicznych, stacji odbioru danych satelitarnych, 9 stacji wykrywania i lokalizacji burz oraz wyładowań atmosferycznych. Ważną rolę w rejestracji stanów atmosfery pełni sieć posterunków meteorologicznych, opadowych, heliograficznych i totalizatorów. Sieć automatycznych stacji meteorologicznych i hydrologicznych pozyskuje dane z niemal 1 000 telemetrycznych posterunków działających w trybie automatycznym, wyposażonych w wielowariantowe systemy łączności umożliwiające pobieranie danych z częstotliwością co 10 minut. Posterunki te zapewniają ciągłe, automatyczne monitorowanie poziomu wody w rzekach, wysokości opadu, prędkości i kierunku wiatru oraz temperatury i wilgotności powietrza. Ich rozmieszczenie pozwala na śledzenie tych elementów na terenie całego kraju. Po doświadczeniach związanych z powodzią 2010 r., w II półroczu tego roku uruchomiono platformę informacyjną „Monitor IMGW”, stanowiącą obecnie podstawowe narzędzie wykorzystywane do osłony społeczeństwa przed katastrofami naturalnymi, takimi jak powódzie, burze, czy huragany.

3.2. W okresie zagrożenia powodzią w latach 2010-2011 IMGW przekazywał ostrzeżenia przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze do odbiorców wskazanych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 sierpnia 2007 r. w sprawie podmiotów, w którym PSHM (...) są obowiązane przekazywać ostrzeżenia, prognozy, komunikaty i biuletyny oraz sposobu i częstotliwości ich przekazywania¹¹. Jako celowe i rzetelne należy uznać przekazywanie wszystkich ww. ostrzeżeń, prognoz, komunikatów i biuletynów dyrektorowi Rządowego Centrum Bezpieczeństwa (RCB), nie uwzględnionego w powołanym rozporządzeniu, a także w zarządzeniach Dyrektora IMGW (z okresu 2009-2012) w sprawie ostrzeżeń meteorologicznych i hydrologicznych, ustalających wykaz odbiorców ostrzeżeń.

3.3. W trakcie kontroli zbadano szczegółowo postępowanie IMGW w okresie poprzedzającym powódzie z 2010 r. Stwierdzono, iż pierwsze ostrzeżenia meteorologiczne o najwyższym w 3 stopniowej skali zagrożeniu związanym ze spodziewanymi silnymi opadami deszczu były wydawane z wyprzedzeniem czasowym od ok. 30

¹¹Dz.U. Nr 158, poz. 1014.

godzin (w maju) do ok. 16 godzin (w czerwcu) przed prognozowanym czasem wystąpienia zjawiska. Czasy wyprzedzenia wydania ostrzeżenia w stosunku do prognozowanego rozpoczęcia zjawiska w kolejnych dniach rozwoju sytuacji powodziowej były krótsze, gdyż często były kontynuacją ostrzeżeń wydanych wcześniej. Na stronie internetowej został uruchomiony serwis informacyjny PODEST prezentujący dane telemetryczne, a produkt ten stał się ważnym narzędziem dla służb kryzysowych i obywateli. Uruchomiono bezpośrednie telefoniczne konsultacje dla zainteresowanych służb kryzysowych, o czym informowano na stronie internetowej IMGW.

3.4. IMGW dokonywał corocznie przeglądów stanu technicznego sieci stacji meteorologicznych i hydrologicznych. Według ostatniego przeglądu stan techniczny większości stacji z funkcją telemetrycznego przekazu danych był dobry lub dostateczny. Zły stan techniczny według tego przeglądu dotyczył pojedynczych obiektów, np. 3 stacji synoptycznych i jednej stacji klimatologicznej (odpowiednio 4,8% oraz 0,5% ogółu tych stacji). Stan techniczny 569 stacji hydrologicznych z funkcją telemetrycznego przekazu danych oceniono jako dobry (87,9% ogólnej ich liczby), a pozostałych 78 (12,1%) jako dostateczny.

3.5. PSHM współpracuje z trzema lokalnymi systemami monitoringu i ostrzeżeń powodziowych¹² (LSOP) utrzymujących standardy jakości pomiarów oraz ich reprezentatywności, tj. dla zlewni Uszwicy i zbiornika Klimkówka (rzeka Ropa) w województwie małopolskim oraz zlewni Nysy Kłodzkiej w dolnośląskim, w tym 2 z województwa małopolskiego, zintegrowanymi z bazą danych systemu hydrologii.

4. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia stopień zabezpieczenia środków finansowych na ochronę przeciwpowodziową i likwidację skutków powodzi oraz ich wykorzystanie i rozliczenie.

4.1. Na działalność PSHM IMGW pozyskało w latach 2009-2012 ze źródeł finansowania określonych w art. 109 ust. 1 ustawy – Prawo wodne – łącznie 409.451 tys. zł, w tym z dotacji budżetu państwa 150.088 tys. zł¹³, tj. 36,7%, a ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) 259.363 tys. zł czyli 63,3%. Po rozliczeniu przetargów, ze środków tych wydatkowano ostatecznie w 2009 r. 98.504 tys. zł, w 2010 r. – 106.863 tys. zł, w 2011 r. – 100.901 tys. zł. Z przyznanych dotacji z budżetu państwa i NFOŚiGW na 2012 r. – 101.057 tys. zł, do końca maja 2012 r. wydatkowano 40.169 tys. zł. Najwyższe kwoty tych wydatków dotyczyły wynagrodzeń z pochodnymi, tj. w 2009 r. – 38.094 tys. zł (38,7% ogólnej kwoty), w 2010 r. – 40.733 tys. zł (38,1%), a w 2011 r. 42.757 tys. zł (42,4%). Na remonty, naprawę i konserwację infrastruktury pomiarowo-obserwacyjnej przeznaczono w tych latach 3.851 tys. zł (3,9%), 5.363 tys. zł (5,0%) oraz 957 tys. zł (1,0%), a na odtworzenie lub zakup nowych składników majątkowych 16.255 tys. zł (16,5%), 24.237 tys. zł (22,7%) oraz 19.559 tys. zł (19,4%).

Na działalność PSBP, od chwili utworzenia tej służby w marcu 2011 r., do końca 2011 r. wydatkowano 5.911 tys. zł, a w I półroczu 2012 r. - 5.376 tys. zł, z tego z dotacji budżetu państwa w 2011 r. - 4.285 tys. zł

¹² Należącymi do jednostek samorządu terytorialnego.

¹³ Uwzględniono środki z kredytu międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju na „Projekt ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu rzeki Odry” w wysokości 17.135,3 tys. zł.

(72,5%), a w 2012 r. - 203 tys. zł (3,8%), natomiast ze środków NFOŚiGW – pozostałe 1.626 tys. zł (27,5%) oraz 5.173 tys. zł (96,2%).

Na finansowanie remontów przeznaczono także środki uzyskane z odpłatnych usług IMGW w latach 2009-2012 (do maja) w kwocie 6.541 tys. zł., co NIK ocenia pozytywnie jako działanie rzetelne i celowe.

4.2. Z przedstawionych w poprzednim punkcie niniejszego wystąpienia wydatków na działalność PSHM - 44,8 mln zł dotyczyło wydatków z dotacji celowych rezerw budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, przyznanych w latach 2009-2011 na sfinansowanie kosztów związanych z procesem „odtworzenia majątku PSHM”. Z wymienionej kwoty do kontroli wyłoniono wydatki w wysokości 7.657 tys. zł przeznaczone na:

- zakup 52 samochodów osobowych i terenowych,
- dokumentację techniczno budowlaną stacji hydrologiczno-meteorologiczną w Słubicach,
- wykup gruntu pod stację hydrologiczno-meteorologiczną w Elblągu,
- zakup elektrolitycznego generatora wodoru dla 2 stacji pomiarów aerologicznych,
- remont wysokogórskiego obserwatorium meteorologicznego „Śnieżka”.

4.3. Użytkowane przez PSHM obiekty, sprzęt i urządzenia pomiarowo-obserwacyjne o wartości księgowej brutto 301,7 mln zł pozyskane zostały w znacznej mierze w latach 1999-2005 w ramach Projektu Likwidacji Skutków Powodzi¹⁴, łącznie za 291,6 mln zł. Część wymienionych składników majątkowych w latach 2008-2011 poddana została procesowi odtworzenia i modernizacji, na co otrzymano ze środków rezerw celowych budżetu państwa przeznaczonych na "Przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych" 60 mln zł. Między innymi zakupiono specjalistyczną aparaturę pomiarową, części zamienne i serwisowe dla systemu telemetrii, sprzęt komputerowy i specjalistyczne oprogramowanie, zastąpiono 12 stacji bez funkcji telemetrycznej automatycznymi stacjami meteorologicznymi, a 7 stacji wodowskazowych wyposażono w rejestratory danych z funkcją telemetryczną. Pomimo tych ulepszeń wskaźnik umorzenia majątku użytkowanego przez PSHM pozostaje wysoki i według stanu na koniec maja 2012 r. wynosił 78,4%¹⁵. Z uwagi na szybkie i nieuniknione zmiany techniczne i technologiczne w tym obszarze permanentnie występuje potrzeba odtwarzania i nowocześnień aparatury PSHM w celu utrzymania w stałej sprawności poszczególnych komponentów systemu, przy jednoczesnym zwiększaniu poziomu jakości prowadzonej osłony hydrologicznej i meteorologicznej społeczeństwa, środowiska, dziedzictwa kulturowego i gospodarki.

Przedstawiając Panu Dyrektorowi powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu wnosi o:

1. Podjęcie działań zapewniających realizację przez PSBP zadań dotyczących:

¹⁴ Komponent B.2 współfinansowany ze środków z kredytu Banku Światowego (umowa kredytu – 4264-POL), którego celem była modernizacja PSHM w ramach zadania Systemu Monitoringu i Osłony Kraju (SMOK).

¹⁵ Umorzenie środków trwałych będących w dyspozycji PSHM wynosiło na koniec maja 2012 r. 236,5 mln zł.

- ***prowadzenia bazy danych budowli piętrzących, zawierającej dane techniczne oraz informacje o lokalizacji, stanie prawnym, stanie technicznym i stanie bezpieczeństwa tych budowli,***
 - ***wyznaczania i weryfikacji stref zagrożenia zalaniem lub podtopieniem terenów położonych poniżej budowli piętrzących w wyniku awarii lub katastrofy tych budowli,***
 - ***wykonywania badań i pomiarów pozwalających opracować ocenę stanu technicznego i stanu bezpieczeństwa stanowiących własność Skarbu Państwa budowli okresowo piętrzących (wałów przeciwpowodziowych) zaliczonych na podstawie przepisów ustawy - Prawo budowlane do I lub II klasy.***
2. ***Wykonywanie modelowania hydrologicznego i hydraulicznego w zakresie zjawiska suszy, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 103 pkt 7 ustawy – Prawo wodne.***
 3. ***Sukcesywne gromadzenie danych hydrologicznych i geodezyjnych oraz określanie obszarów zagrożenia powodziowego powstałych w wyniku awarii budowli piętrzących zapewniające terminowe wykonanie map zagrożenia i ryzyka powodziowego.***

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie obowiązującego przed zmianą art. 62 ust. 1 ustawy o NIK (w związku z art. 2 ustawy nowelizującej), oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 15 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią obowiązującego przed zmianą art. 61 ust. 1 ustawy o NIK (w związku z art. 2 ustawy nowelizującej), w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje kierownikowi jednostki kontrolowanej¹⁶ prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z obowiązującym przed zmianą art. 62 ust. 2 ustawy o NIK (w związku z art. 2 ustawy nowelizującej), termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK o sposobie ich rozpatrzenia.

¹⁶ W rozumieniu art. 2a pkt 3 ustawy o NIK.